

Nyelvvel-lélekkel

Kedélyépítő torzítások

A minap valaki előrukkolt XIX. századbeli olvasmányélményével. Persze csak a címével: „Torzképek a kedélyláthatárán”. Nem vagyok különösebben Kemény Zsigmond-faló, de el kell mondanom alig leplezhető somolygásom okát. A regény címe, bizony torzítás volt a javából. Mert: nem Torzképek az, hanem – Ködképek!

Amúgy viszont mégis megörültem a helytelen előtagnak. Ráébresztett arra a felismerésre, hogy torzítani nem csupán műcímet lehet. A spontán kommunikáció, a pillanatnyi információ rövidzárlat éppig kikezdeheti a szállóigét, a köz- vagy szólásmondást, egyáltalán a bevett szintagmát, kapcsolatot; pláne ha kép avagy képletesség is van benne. Ezek mind áldozatává lehetnek a hebehurgya megnyilatkozásnak, legyen az bőbeszédű vagy éppen szűkítő szándékú. A kivitelezés a torzulással egyenlő. Alábbi példáimban az a közös, hogy a rádióban hallhattam őket.

Egy renoválandó épületről szólt valaki, megállapítva: „Nem sokáig fog ellenállni az idő vasfognak”. Szimonidész, Ovidius, Shakespeare bővebb szerkezet-, sőt mondatzsinonimája egyszerűsödött le mára „az idő vasfoga” képében. Esetünkben az „ellenállás”-ra ingerlő „vasfog” afféle enyhe mosolyunkat váltja ki. Följegyezték, hogy az I. világháború hadastyánjait búcsúztató Gömbös Gyula merőben komikusabb képzelettel élt: öszerinte el is repült fölöttük az a bizonyos vasfog...

Ennyi meg ennyi ház lett „a víz martalékává” – hallhattam egy hazai áradás kapcsán. Szolidan bár, de ezúttal is mosolyognom kellett. A martalék eredetileg hadi vagy egyszerű zsákmány, konc. Elsősorban a tűz, a lángok martalékát szokás emlegetni immár átvitt értelemben. Igaz, Tótfalusi István már jó negyed százada megemlégett Vademecumban olyan adalékok, miszerint az éhségnek és a hidegnek is lehet martaléka. Innen már csupán egy lépés az iménti szokatlan példa. Egyelőre én mégis úgy vélem: még egy kegyetlenül pusztító cunami esetében is óvatosan azzal a martalékkal! Értjük be a közönségszebb, de ideillőbb szóval: áldozat!

Máskor viszont épp a fordítottja forog fenn. Vagyis egy-egy közömbös, bár kétségkívül reális értelmű szó tompítja/torzítja az értelmet, képet. Nem beszélve az itt is kibuggyanható nevetésről! A rádiós példa pedig: „A hibáinkat évről évre próbáljuk kiköszörölni”. Akkor már inkább – és itt is kevésbé stílushatású szóval –: kijavítani. De ha egyszer „kiköszörölni”-t mondtak, akkor már a talán még el nem koptatott frázis egységében azt a közismert „csorbá”-t emlegetjük!

Magas pozícióba jutott személyiségnek gratulált a riporter. Mire föl az érintett: „Derült égből meglepetésként ért engem!” Valamiképp olyasmi ez, mint a deheroizálás. Azaz: amikor a hőst éppen e hősi jellegétől fosztják meg. Kép dolgában most ez történt: kép-telenítés. És: képtelenné, értelmetlenné válás. Épp a villám képe ugrott – nevétségesen! Zárásképp magam is elkövetek egy ilyet. Egy tanítást Arany után szabadon: Lányomnak mondtam, hogy az olvasók is derüljenek...

Holczer J. Pompiliusz

A Szent Gellért Lelkigyakorlatos Ház lelkiyakorlati:

Augusztus 15–18. Fábry Kornél atya lelkiyakorlat: „Veletek vagyok minden nap a világ végéig” • **augusztus 20–23. Gál Péter atya** lelkiyakorlat: „Jézus szabadít és gyógyít” • **augusztus 26–28. Bolberitz Pál atya** lelkiyakorlat • **szeptember 19–22. Jelenits István** piarista atya lelkiyakorlat

Tel.: 26/383–212; 30/466–0749
e-mail: szentgellert@katolikus.hu
http://szentgellert@katolikus.hu

Véletlenekkel kikövezve

Találkozás Andorka Péter zeneszerzővel

Andorka Péter zeneszerzővel beszélgettünk hitről, családról, s a véletlenek különös sorozatáról, melyek átstózták az eddigi életét. Ós-budapestinek vallja magát, mégis a gimnáziumi éveit a szentendrei Ferences Gimnáziumban töltötte.

– Hogyan emlékszik vissza a szentendrei időszakra?

– Nagyon sok meghatározó élmény fűz a Ferences Gimnáziumhoz, de ezt a történetet a szüleimmel kezdeném, hiszen édesanyám textil-tervező-iparművész, míg édesapám hegedűművész és karmester. Így szinte borítékolható volt, hogy engem is valamelyik művészeti ág felé terelgetnek majd. Túl aktív gyermek révén ütőhangszerre íratkattak be, de mivel családunk elköltözött Szentendrére, a zenében is gyorsan váltottam és belépett a zongora az életembe. A gimnázium legelején már országos versenyeken is megmértem magam, tanáraink remélték, hogy zongoraművész leszek. Csakhogy én közben elkezdtem zenét is írni. Első kompozíciómmal, ami egy négykezesre íródott zenetétel volt, megnyertem a Vujicsics Tihamér Zeneiskola házi zeneszerző-versenyét.

– Mi indíthat el egy kisgyermeket egy ilyen mély világ felé, mint amilyen egy komolyzenei mű megírása? Ki vagy mi volt Önre hatással?

– Most meg fog lepődni, de eleinte szinte csak könnyűzenét hallgattam. Az Omega volt a nagy kedvencem, ezt mi sem bizonyítja jobban, hogy hétévesen már ott tomboltam a Népstadionban a koncertjükön. Aztán egy klarinétos diáktársam Brahms-ról kezdett el nekem mesélni, s a kezembe nyomta a zeneszerző Német Requiem című művét. Nehezen szánttam rá magam a 80 perces műre, de aztán annyira lenyűgözött, hogy egy másútnál kétszer is meghallgattam, majd utána még nagyon sokszor. A romantikus zene könnyebben megérinti a tinédzser korosztályt, mint más klasszikus zenék.

– Ezek után gondolom nemcsak a Népstadionba, hanem az Operaházba is váltott jegyet.

– Rögtön Wagnerrel kezdtem, ami azért nem kis kihívás. Előfordult, hogy 5–6 órát is eltartott egy darab, de megérte! A zenekar, a hangzás, az összművészeti szemlélet elementárisan hatott rám. Ezek az élmények 14 éves koromban annyira mélyen megérintettek, hogy azt hiszem itt dönt el véglegesen, hogy zeneszerző leszek.

– A Ferences Gimnáziumban gondolom kurióznak számított egy zeneszerző diák.

– Így van. Nagyon örülök, hogy anno Szentendrére választottam és

nem a budapesti Bartók Béla Zene-művészeti Szakközépiskolát. De nem csak zeneileg terelgetett szépen a Jóisten. Történetesen a Ferences Gimnáziumban ismerkedtem meg egy lánnyal, akivel az érzés szerelem volt első látásra a részemről. Ma ő a feleségem és a három gyermekem édesanyja. Egyébként a gimnáziumi évek alatt írtam egy rockoperát is március 15-re. Igen nagy sikert arattunk, s az előadás valóban nagy produkcióvá nőtte ki magát. 40 fős zenekar, vokál a tanári karból, táncosok. Sőt, még stúdiófelvétel is készült, úgyhogy valóban nem panasz-

„Vonz az opera világa”

kodhattam ez idő tájt sem.

– A következő lemez pedig A Rózsalyán címmel jelent meg, amely egy Szent Erzsébet életéről szóló musical.

– A Rózsalyánt Hajnal Gézával írtam közösen, aki a Ferences Világi Rend tagja. Ő írta a librettót én pedig megzenésítettem, a rend a 800 éves jubileumán pedig CD-n megjelentette. 2011-ben Déry András, az Operaház karnagyának segítségével mutatuk be A Rózsalyánt több templomban is. Sok emberhez eljutott ez a musical és úgy érzem, a küldetését beteljesítette. A darab próbái alatt oda jött hozzám egy hölgy, akivel előtte még sohasem találkoztam. Honnan tudta, hogy mi milyen időpontokban próbálunk? Ismét egy „véletlen” ta-

lálkozás. A beszélgetésünk során aztán kiderült, hogy ő Dávid Zsuzsa rendező és mivel tetszett neki a zeném, szívesen dolgozna velem. Így írtam zenét A bolond Ásvayné című újszínházi előadáshoz, amelyet ő rendezett. Ez olyan jól sikerült, hogy Zsuzsa tovább vitt magával és így az elmúlt évadban közös munkánk eredményeképpen Egerben két musicalemet is bemutatták (A kék madár, ill. A kis herceg). A kék madár című előadást közel harmincszor, A kis herceget majdnem negyvenszer láthatta a közönség.

– 2013-ban Gárdonyi Géza születésének 150. évfordulójára kiírt zeneszerző-versenyen a döntőig menetelt.

– Igen, valóban így történt. Egy kantátát kellett írni zenekarra és énekkarra Gárdonyi Karácsonyi Álom c. drámájának és a Karácsonyi ének című versének felhasználásával. Mivel a döntős lettem, így 2013. december 23-án az éppen akkor felújított Zeneakadémia nagytermében volt hallható a Karácsonyi kantáta című művem, amelyet a Magyar Rádió énekkara és zenekara adott elő. Úgy állítottam össze a szöveget, hogy az Jézus megtestesülését kövesse nyomon. Az emberiség Messias után való sóvárgásától a megváltó mű beteljesedésig. Ekkor szólalt meg először darabom a Bartók Rádió. Milyen „véletlen”, hogy éppen karácsonykor...

– Most már csak az Operaházat kellene meghódítania...

– Az opera világa valóban vonz. Én hiszem, hogy eljön majd ennek is az ideje. Az Isten idáig is hihetetlen módon követte ki az utamat, hiszen mondhatni a sorozatos véletleneknek köszönhetem mind a karrieremben, mind a magánéletemben elért sikereimet. Jelenleg a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskolában tanítok, emellett folyamatosan tevékenykedem zeneszerzőként és kottagrafikusként is. Legutóbbi zeneművem a Hazatérés című tiztételes kamarazenei ciklus, amely Tiszteletreméltó Marcell atya karmelita szerzetes halálának 50. évfordulója alkalmából írtam. Az egyházi szolgálat és a munka mellett a legfontosabb számomra a családom. Csodálatos feleségemmel és három fiúgyermekünkkel úgy érzem, hogy teljes az életem.

Lonkay Márta

Ha a krónikás a korábbiakra azt írta, néma csend telepedett a teremre, akkor most bajban van, hogy az Ákos szavai nyomán támadt hangulatot hogyan fesse le. A néma csendet nincs hová fokozni. Mégis, amikor Ákos elhallgatott, valami olyan döbbenet lett úrrá a társaságon, hogy a légy zümmögését is meg lehetett volna hallani.

Légy ugyan nem tartózkodott a helyiségben, ott volt azonban a rendező. De csakhamar kiderült, hogy nem a légy szerepét akarja magára osztani, tehát nem kezdett zümmögésbe, hanem inkább felcsattant:

– Ezt nem mondhatod komolyan, Doki! Elment az eszed? Most akarsz kiszállni, amikor legjobban fut a szekér? A saját pénz-ed ellensége lettél, vagy mi van?

A józanabb stábtagek ekkor kissé félrevonták a pezsgősüveggel hadonászó, becsipett rendezőt, és sokkal halkabban, de hasonló aggodalommal kezdték faggatni Ákost:

– Jól meggondoltad ezt, Doki? Rendben, tudjuk rólad, hogy nem szoktál elharmarkodottan döntést hozni, de akkor is. Nem kéne aludni még párat erre az egészre?

– Akárhányat is aludnék rá, akkor is így döntenék – szögezte le Ákos.

– Most biztosan elevenen él benned ennek a botránynak a hatása, de hidd el, ahogy telnek a hetek, hónapok, el fogja felejteni mindenki. Amikor elkezdődik az új évad, már a kutya sem fog emlékezni rá – győzködtek hősünket.

– Csakhogy van ám itt egy csöppet sem elhanyagolható probléma – mutatott rá Ákos. – Mi a biztosíték arra, hogy nem fog újabb botrány előfordulni? Mi a biztosíték arra, hogy amikor majd

megint leszállóágba kerül a műsor, akkor nem fogja úgy gondolni valaki, hogy a nézettség felporgetése érdekében hasznos lenne újabb hazugságot bedobni rólam a köztudatba?

Ha lehet, az előbbinél is súlyosabb döbbenet fogadtat hősünk szavait a stábtagek részéről:

– Mit beszél, doktor úr? – kérdezte megrökönyödve egy idősebb díszletmunkás Ákostól. – Azt állítja, hogy belső körökből származik ez a pletyka?

Hétköznapi esetek Személyzet?

Ákos ráébredt, hogy elszölte magát. Most már nem volt visszaút.

– Ilyesmit nem állíthatok biztosan, mert nincsenek rá bizonyítékaim. Legyen elég annyi, okkal feltételezem, hogy valaki vagy valakik úgy gondolták, ez a botrány jót fog tenni a nézettségnek.

– Na, álljon meg a menet! – Az, hogy valaki netán úgy gondolta, a botrány jót fog tenni a nézettségnek, még nem jelenti azt, hogy ő maga gerjesztette azt a botrányt. Nincs igazam?

TÁMOGATÓINK

Wrehelm Józsefné, Pécs – 2000 Ft; Orosi Károlyné, Budapest – 1000 Ft; Zavodnyik Lászlóné, Hejőkeresztúr – 1000 Ft; Hegedűs Józsefné, Emőd – 1000 Ft; Énekes Józsefné, Özd – 1000 Ft; Varga Károlyné, Peresznye – 2000 Ft; Szenárei Józsefné, Győrújbarát – 1000 Ft; Teibert Jánosné, Kaposszekcső – 2000 Ft; Bíró Barnabásné, Miskolc – 500 Ft; Virilóczi Kiné Lovász Katalin, Varsád – 2000 Ft; Felföldi Miklósné, Csongrád – 1500 Ft; Riba Istvánné, Abaújkér – 1000 Ft; Szikszai Istvánné, Vámosújfalú – 1000 Ft; Sebestyén Sándorné, Pécs – 1000 Ft; Truzsny Jánosné, Bódvaszilás – 1000 Ft; Preity Istvánné, Bácsa – 1000 Ft; Perza Mihályné, Kunágota – 1000 Ft; Szacsvainé Gyábolkó Jolán, Gönc – 1000 Ft; Kiss András, Kecskemét – 5000 Ft; Lőrinc László, Mátraverebély – 1000 Ft; özv. Adamecz Lászlóné, Örbottyán – 1000 Ft; Csaba Endréné, Dunajváros – 2000 Ft; Németh Istvánné, Bonyhád – 1000 Ft; Karaj Margit, Károlyfalva – 1000 Ft; Mezőné Libor Anna, Törökszentmiklós – 1000 Ft; Sas Richárdné, Baja – 2000 Ft; Tárnay Józsefné, Kistarcsa – 1000 Ft; Móróné Varga Mária, Veszprém – 1000 Ft; Antal Alfrédné, Kishartyán – 1000 Ft; Tari József, Szurdokpüspöki – 1000 Ft; Nyitrai Péterné, Mezőzombor – 4000 Ft; Fejős Károlyné, Szedres – 1000 Ft; Vajdas László, Vág – 2000 Ft; Molnár Jánosné, Sály – 1000 Ft; Benke Istvánné, Petőfiszállás – 1000 Ft; Szabados Lászlóné, Cibakháza – 1000 Ft; özv. Kormos Jánosné, Mezőcsát – 1000 Ft; Telekes Istvánné, Bükkszentkereszt – 2000 Ft; N. N., Tiszaalpár – 2000 Ft; Döbrentei Kornél, Pomáz – 3000 Ft; Gerencsér Ferenc, Budapest – 5000 Ft; Szijártó Árpádné, Értény – 1000 Ft; Kocsi Istvánné, Méra – 1000 Ft; Nyúl Tibor János, Örbottyán – 8000 Ft; Horváth Rozália, Ráckeve – 2000 Ft; Sinkovics Sándorné, Kiskunlacháza – 2000 Ft; Tomaskó Ernőné, Szentgotthárd – 1000 Ft; Ruska Jánosné, Csabrendek – 3000 Ft; Takács Gyuláné, Veszprém – 1000 Ft; Hasznos Györgyné, Szana – 2000 Ft; Vaskó Istvánné, Gönc – 1000 Ft; Sisenszki Istvánné, Mályi – 1000 Ft; Császár Józsefné, Sárvár – 2000 Ft; Németh Istvánné, Seregélyes – 1000 Ft; Varga Imréné, Gőd – 1000 Ft; Szarka Istvánné, Balmazújváros – 2000 Ft; Raj Gyula, Nagykőrös – 1000 Ft.

(Folytatjuk)

Isten fizesse meg!

Új Misszió Alapítvány

Ákos most már biztosan érezte, nagy kár volt ezt a momentumot megemlítenie. Sejtelve sem volt, hogyan mászhatna ki ebből a helyzetből, ám ekkor karon fogta őt a műsorigazgató, és gyakorlatilag kivezette a társaságból.

– Elnézéseketek kérem – kiáltotta hátra a stábtageknek –, de sürgős megbeszélésim van Almási doktorral.

Ákos csakhamar a műsorigazgató irodájában találta magát.

– Csak hellyel kínállak, itallal nem. Hallottam, hogy ma még haza kell vezetned – közölte kimérten. – Mondd csak, komolyan gondolod, amit az előbb a személyzet előtt mondtál?

– Te aztán nem kerülgeted a forró kását, Dénes – felelte óvatosan hősünk.

– Nem szokásom – bólintott az igazgató. – És tőled is ezt várom el. Mondd el nyíltan, ami a szívedet nyomja.

– Igazad van, Dénes. Mire jó a mellesbeszélés? És mivel kiváló végzőt adtál, rögtön reflektálok is rá. Személyzet? Azokra az emberekre gondolsz, akiknek a munkája a pénzt hozza ennek a tévécsatornának? Látod, Dénes, ez az a milió, ami miatt egyáltalán nem bánom, hogy véget fog érni a munkakapcsolatunk. Ez a szó kiválóan jellemzi, amit a kereskedelmi média világáról gondolkodok... Engem is a személyzethez sorolsz? Engem is úgy emlegetsz, amikor a barátokkal vagy a feleséggel beszélgetsz, mint a személyzet tagját?

(Folytatjuk)

Bogdán Szabolcs